

Praca z dzieckiem wysoko wrażliwym w przedszkolu

Spis treści

1. Wstęp – zrozumieć emocje	5
1.1. Proces rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym a emocje	5
1.2. Stadia rozwoju wg E.H. Eriksona.	6
2. Jak dziecko poznaje emocje?	8
2.1. Dlaczego dzieci różnią się pod względem kompetencji emocjonalnych?	10
3. Dziecko wysoko wrażliwe w przedszkolu	11
3.1. Dziecko wrażliwe a opiekunowie/rodzice.	12
3.2. W jaki sposób wspierać dziecko wrażliwe w przedszkolu?	12
4. Wskazówki dla nauczyciela	14
4.1. Jak pracować z dzieckiem wrażliwym?	15
5. Scenariusze zajęć dla dzieci 3-letnich.	16
5.1. Scenariusz zajęć „Jaki jestem ja?”	16
5.2. Scenariusz zajęć dla dzieci 3-letnich „Oswajamy emocje”	23
6. Scenariusze zajęć dla dzieci 4-letnich.	27
6.1. Scenariusz zajęć „Wrażliwy, czyli jaki?”	27
6.2. Scenariusz zajęć „Gdy czuję się zmęczony...”	30
7. Scenariusz zabaw dla dzieci 5-letnich „Moje emocje”	37
8. Zabawy identyfikujące emocje smutku dla dzieci 5- i 6-letnich	40
8.1. „Drzewo, które rośnie” – uczymy się akceptacji emocji	40
9. Literatura	44

1. Wstęp – zrozumieć emocje

Czy można w pełni zrozumieć emocje oraz ich wpływ na zachowanie? Tematyka związana z emocjami stanowi przedmiot zainteresowania różnych nauk. Mnogość dyscyplin podejmujących ten temat podkreśla poniekąd, jak ważne, a zarazem wciąż nie do końca zbadane jest to zagadnienie. Badacze nieustannie starają się pogłębić wiedzę z zakresu mechanizmu wytwarzania, regulowania, przejawiania emocji oraz wskazują na nią jako kluczową zmienną oddziałującą na inne zjawiska. Co więcej, podejmując próbę bliższego rozpatrzenia sfery emocji u dzieci, należy pamiętać, że zawsze jest ona wpisana w złożony proces rozwojowy.

1.1. Proces rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym a emocje

Rozwój dziecka może być postrzegany z perspektywy różnych teorii i klasyfikacji. Współczesna psychologia rozwojowa dysponuje bogatą wiedzą oraz licznymi badaniami określającymi, jakie czynniki mogą mieć korzystny czy niekorzystny wpływ na rozwój dziecka. Dla celów poniższej publikacji warto bliżej przyjrzeć się koncepcji rozwoju zaproponowanej przez Erika Homburgera Eriksona. Badacz założył, że każda jednostka rozwija się w podobny sposób od okresu niemowlęctwa aż do późnej starości. W oparciu o badania wyodrębnił osiem stadiów rozwoju, które charakteryzują się określonymi kryzysami/zadaniami, jakie należy rozwiązać. Pozytywne rozwiązanie wyzwań z wcześniejszego stadium warunkuje przejście do kolejnej fazy rozwojowej. W innym przypadku, jeśli np. jednostka napotka trudności z poradzeniem sobie z wyzwaniem, dany konflikt powróci w przyszłości pod postacią innych problemów. Koncepcja E.H. Eriksona podkreśla, jak ważne dla całego rozwoju życia człowieka jest uświadomienie konieczności rozwiązywania wszelkich trudności w danej fazie ich występowania oraz wprowadza pozytywną interpretację kryzysu jako rozwojowo pożytecznego, z potencjałem wspierającym jednostkę, niezależnie od wieku. Dla lepszego zobrazowania koncepcji E.H. Eriksona jej pierwsze cztery stadia zostały zobrazowane poniżej w tabeli. Wszystkie stadia rozwoju wg E.H. Eriksona znajdują się w załączniku.

*Koncepcja
rozwoju dziecka
E.H. Eriksona*

1.2. Stadia rozwoju wg E.H. Eriksona

Stadia	Wiek	Opis fazy	Kryzys
I	Od urodzenia do około 18. miesiąca	<p>Dziecko, które otrzymuje autentyczną troskę, opiekę i dominuje w tym okresie przewaga pozytywnych doświadczeń, rozwija poczucie bezpieczeństwa i zaufania. W konsekwencji ma możliwość swobodnego przyjmowania nowych doświadczeń, w tym np. coraz dłuższej nieobecności opiekuna.</p> <p>Niewłaściwe postawy względem dziecka, nacechowane przewagą negatywnych przeżyć i braku poczucia bezpieczeństwa, rozwijają postawę lękową i niepewną w stosunku do świata</p>	Ufność/brak zaufania
II	Od ok. 2 do 3 lat. Wczesne dzieciństwo	<p>Okres ten wyróżnia się już większą mobilnością dziecka, a tym samym rozwijana jest potrzeba samokontroli i poczucia sprawstwa. Istotne jest, aby opiekunowie wspierali dążenia dziecka do samodzielności, a zarazem nie przyśpieszali tempa jego działań. Nadmierne wyręczanie dziecka lub też okazywanie zniecierpliwienia czy też krytyki w stosunku do podejmowanych przez niego czynności może doprowadzić do zahamowania podejmowania inicjatyw. Dziecko może zważyć w swoje możliwości i niezależne zdolności, a w konsekwencji obawiać się kolejnych wyzwań lub ciężko znosić niepowodzenia. Na tym etapie rozwija się poczucie samokontroli</p>	Autonomia/ /niepewność, wstyd
III	Od ok. 4 do 5 lat. Okres przedszkolny	<p>Na tym etapie dziecko rozwija swoje poczucie sprawstwa w sposób celowy. Jest ciekawe, zadaje wiele pytań i przejawia wielkie zainteresowanie „światem”. Chętnie się uczy nowych wiadomości. Istotne jest, aby na tym etapie rozwoju zagwarantować dziecku jak największą swobodę i możliwość w zakresie inicjatywy i podejmowania działań. Równie ważne jest stworzenie atmosfery przychylnej i otwartej na pytania dziecka. Podczas nadmiernego stosowania nakazów i zakazów oraz unikania lub odnoszenia się do pytań dziecka jako np. „dziwnych” czy też „zbyt zajętych” czasu dorosłego”, rozwija się postawa poczucia wstydu za podejmowanie</p>	Inicjatywa/ /poczucie winy